

Advies nachttrein stop Zaanstad

Foto-credits: Ed van de Pol

Onno Pruis
Movin Vervoeradvies
Definitief – 26 mei 2025

NACHTTREIN STOP IN ZAASTAD	3
SAMENVATTING	3
1 NACHTTREIN STOP IN ZAASTAD	5
1.1 INLEIDING	5
1.2 VRAAGANALYSE	5
1.3 AANBODANALYSE	7
1.3.1 <i>Nachtbusnet EBS</i>	7
1.3.2 <i>Laatste treinen Amsterdam Centraal - Zaandam</i>	8
1.4 AANTAL REIZIGERS VOOR DE NACHTTREIN	9
1.5 KOSTEN	10
1.6 OPBRENGSTEN	11
1.7 VEILIGHEID EN OPERATIONELE ASPECTEN	11
1.8 ORGANISATORISCH	11
1.9 PLANNING	12
2 BIJLAGEN	13
2.1 EERSTE RIT VAN DE NACHTTREIN	13
2.2 NACHTBUSNET EBS	18

Nachttrein stop in Zaanstad

Samenvatting

In dit onderzoek geven we antwoord op de vragen die de gemeente Zaanstad heeft gesteld over een mogelijke stop van de nachttrein die NS in opdracht van de gemeente Alkmaar rijdt tussen Amsterdam en Alkmaar.

1. Wat is de verwachte vraag naar een extra nachttreinhalte in Zaanstad?
2. Hoeveel reizigers maken potentieel gebruik van een extra stop? Waar komen deze reizigers vandaan en waar willen ze naartoe?

Wij schatten de vraag van Amsterdam naar Zaanstad tussen de 10 en 15 reizigers op vrijdagnacht en tussen 15 en 25 reizigers op zaterdagnacht. Reizigers komen vooral uit centrum van Amsterdam en hebben een bestemming binnen Zaandam. Een plus biedt een overstap op andere nachtnet treinen van NS, in het bijzonder Utrecht, Bijlmer Arena en Schiphol. In de huidige dienstregeling is alleen de aansluiting naar Schiphol goed.

3. Hoe verhouden de behoeften zich tot de bestaande vervoerverbindingen (waaronder de nachtbuslijnen N19 en N94 van EBS)?

EBS biedt een netwerk aan met twee nachtbuslijnen die de hele nacht rijden. Op vrijdagnacht wordt in de nieuwe dienstregeling elk uur gereden (nu nog vaker), op zaterdagnacht elk half uur. De bussen sluiten op station Amsterdam Centraal met een ruime overstaptijd (circa een kwartier) aan op de nachttreinen die NS.

4. Welk station komt in aanmerking voor een nachttreinstop?

Station Zaandam komt het meest in aanmerking voor een stop van de nachttrein. Dit station heeft overdag ook de meeste reizigers en heeft bij de nachtbus van EBS ook de meeste reizigers. Bovendien is de bewaakte fietsenstalling is 24 uur per etmaal open.

5. Welke extra mogelijkheden biedt deze stop voor de reiziger? Wat is de concurrentiepositie / meerwaarde ten opzichte van de bestaande nachtbusen N19 en N94.

De meerwaarde is vooral de kortere reistijd: 8 minuten in plaats van ongeveer een half uur. De nachtbusen van EBS hebben echter veel meer haltes waardoor reizigers die verder van het station wonen dicht bij huis uit kunnen stappen. De bus rijdt bovendien elk uur of elk halfuur en kent dus veel meer reismogelijkheden.

6. Wat zijn de risico's van nachtvervoer in termen van overlast en veiligheid?

Gelet op de doelgroep, vooral uitgangspubliek, is er altijd enig risico op overlast. EBS kent op de nachtbusen bij station Zaandam echter geen grote incidenten. Daarom is de verwachting dat het risico beheerst is.

7. Welke maatregelen zijn eventueel nodig?

Het station moet later worden afgesloten en het is, zeker bij de start zinvol toezicht te hebben. NS heeft een steunpunt voor service en veiligheid op Amsterdam Centraal en kan daardoor ook snel ondersteuning bieden. Hierover moeten wanneer er besloten wordt de nachttrein een stop te geven in Zaanstad afspraken worden gemaakt met NS.

8. Welke financiële consequenties brengt een extra stop met zich mee?

De huidige nachttrein kost € 65.000 op jaarbasis. Een extra stop kost leidt tot een iets langere reistijd. Daardoor zijn de personeelskosten ongeveer 10 procent hoger. Daarnaast is rekening te houden met de langere openingstijd van het station die extra inzet vergt en een mogelijke extra inzet van service en veiligheid. In totaal moet rekening gehouden worden met een totaalbedrag van € 20.000 tot € 30.000 op jaarbasis.

9. Welke bijdrage zou Zaanstad moeten leveren aan de extra kosten? Een aanbeveling op kosten en baten wordt gevraagd.

Opbrengsten zijn lastig in te schatten: heel bepalend is namelijk niet alleen het aantal reizigers, maar ook het aantal studenten die met een SOV-kaart reizen en het aandeel reizigers die op een of andere manier korting krijgen. Onze voorzichtige inschatting gaat uit van opbrengsten van tussen de € 5000 en € 6000 op jaarbasis. Als we die in mindering brengen op de kosten zou de bijdrage van Zaanstad uitkomen op een bedrag tussen € 15.000 en € 25.000 op jaarbasis. Overigens is het uiteindelijk NS die bepaalt welk bedrag men wil hebben voor deze extra stop.

NS heeft aangegeven de extra stop niet te kunnen invoeren per december 2025. NS wil vasthouden aan een moment dat gelijk valt met de jaarlijkse dienstregeling wijziging. Dat betekent dat de extra stop pas vanaf 14 december 2026 pas mogelijk is. Dat is nog ver weg en dit moment valt gelijk met het eind van de proef. Dat compliceert het maken van afspraken.

Om op dat moment een nieuwe opzet te kunnen invoeren zal een nieuw contract nodig zijn. Het is zinvol in het komende halfjaar al te evalueren hoe de proef verloopt en of er vanuit Alkmaar en NS bereidheid is hiermee verder te gaan. Dit najaar moet er dan een principe afspraak gemaakt worden tussen partijen zodat het resultaat kan worden opgenomen in de het dienstregelingvoorstel van NS dat NS in februari 2026 voorlegt voor inspraak.

1 Nachttrein stop in Zaanstad

1.1 Inleiding

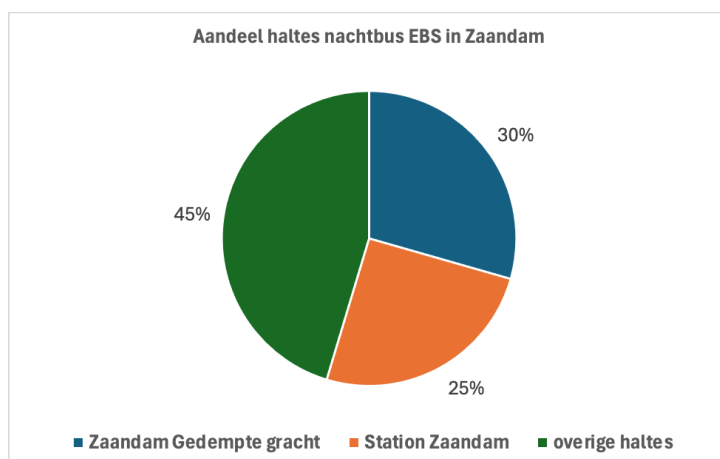
NS is in de nacht van zaterdag 15 december 2024 gestart met een latere trein van Amsterdam Centraal naar Alkmaar. Deze rijdt één rit per richting in de nacht van vrijdag op zaterdag en één rit in de nacht van zaterdag op zondag. Het initiatief voor deze latere verbinding is genomen door de gemeente Alkmaar die hiervoor een contract met NS heeft afgesloten voor een proef van twee jaar. De gemeenteraad van Zaanstad is geïnteresseerd in de mogelijkheid om deze trein een stop te geven in Zaanstad. De gemeente heeft daarom Movin Vervoeradvies gevraagd de mogelijkheden hiervoor te onderzoeken. In deze rapportage geven we antwoord op de gestelde vragen en geven we aan welke onzekerheden er leven ten aanzien van de antwoorden. Het gaat om de volgende vragen:

1. Wat is de verwachte vraag naar een extra nachttreinhalte in Zaanstad?
2. Hoeveel reizigers maken potentieel gebruik van een extra stop? Waar komen deze reizigers vandaan en waar willen ze naartoe?
3. Hoe verhouden de behoeften zich tot de bestaande vervoerverbindingen (waaronder de nachtbuslijnen N19 en N94 van EBS)?
4. Welk station komt in aanmerking voor een nachttreinstop?
5. Welke extra mogelijkheden biedt deze stop voor de reiziger? Wat is de concurrentiepositie / meerwaarde ten opzichte van de bestaande nachtbusen N19 en N94
6. Wat zijn de risico's van nachtvervoer in termen van overlast en veiligheid?
7. Welke maatregelen zijn eventueel nodig?
8. Welke financiële consequenties brengt een extra stop met zich mee?
9. Welke bijdrage zou Zaanstad moeten leveren aan de extra kosten? Een aanbeveling op kosten en baten wordt gevraagd.

1.2 Vraaganalyse

Nachtvervoer kent vooral uitgaanspubliek en werknemers van horeca als doelgroep. Hierbij geldt natuurlijk ook dat een goed aanbod extra vraag schept. Daarom moet een proef ook enige tijd (tenminste een jaar) lopen zodat mensen eraan gewend kunnen raken. Mond-op-mond reclame en reclame via social media is daarbij een goed middel om bekendheid en gebruik te vergroten.

Vraag is er voor de huidige nachttrein vooral vanuit het centrum van Amsterdam. Dat geldt eveneens voor de twee nachtbuslijnen die EBS naar Zaanstad rijdt: bijna 80% reist vanaf Amsterdam, slechts zo'n 20% reist richting Amsterdam. Zaanstad Gedempte Gracht en station zijn samen goed voor ruim de helft (55%) van de reizigers op zaterdag en zondag.

Figuur 1 Aandeel nachtbusreizigers per halte

In Zaandam is er op de nachtbus N94 ook nog vervoervraag vanuit het centrum van Zaandam (Gedempte Gracht) richting Zaandijk en Krommenie. Aangezien de trein slechts één stop zal kunnen krijgen in Zaandam blijft dit vervoer per bus plaatsvinden.

Bij de nachtbussen maakt ruim driekwart (77%) van alle reizigers gebruik van de nachtbus op vrijdag en zaterdag. Minder dan een kwart (23% reist) in de andere nachten. Een verbinding met de trein op vrijdag- en zaterdagnacht sluit dus goed aan bij de grootste vervoervraag.

De nachtlijnen van EBS kennen op station Zaandam op vrijdagnacht 31 reizigers en op zaterdagnacht 54 reizigers. Wekelijks maken 230 reizigers gebruik van lijn N19 en 530 van lijn N94. De N94 wordt dus beter gebruikt.

Het aantal reizigers dat gedurende een etmaal gebruik maakt van een van de Zaanse stations laat zien dat station Zaandam verreweg het drukst gebruikt wordt. Logisch, want hier stoppen ook de IC's en is het Zaanse Centrum. Het aantal reizigers dat buiten de spits reist is het grootst op station Zaandijk Zaanse schans, gevolgd door Zaandam. Hier zijn meer reizigers met een sociaal recreatief motief onderweg.

station	reizigers	aandeel daluren
Zaandam	22344	62%
Koog aan de Zaan	2551	58%
Zaandijk Zaanse Schans	3677	65%
Wormerveer	3490	57%
Krommenie-Assendelft	4579	59%

Tabel 1 Instappers per station werkdagen overdag

Gezamenlijk met de constatering dat de haltes Zaandam station en gedempte Gracht ruim de helft van de reizigers in het nachtbusnet leveren is **station Zaandam de meest logische keuze vanuit vervoervraag voor een stop van de nachtnettrein.**

1.3 Aanbodanalyse

1.3.1 Nachtbusnet EBS

EBS biedt binnen de concessie Zaanstreek-Waterland een uitgebreid netwerk aan nachtbusen. De nachtbusen rijden van nu nog dinsdagnacht tot en met zaterdagnacht. Op zondag en maandagnacht zijn er geen ritten.

Figuur 2 Huidige nachtbusnet van EBS

In het vervoerplan 2026 van EBS zal lijn N19 in Landsmeer een kortere route rijden en in Zaandam voortaan via het Zaans Medisch Centrum en de Vincent van Goghweg naar station Zaandam rijden. Op de terugweg zal lijn N19 via de kortste route terug rijden naar Amsterdam Centraal.

Lijn N19 lijn zal alleen nog op donderdag 1x/u, vrijdag 1x/u en zaterdag 2x/u rijden, dus alleen op de momenten met grotere vervoervraag. Onderstaand de huidige zaterdagdienstregeling van lijn N19 richting Zaanstad.

Amsterdam, Centraal Station	V	1:30	2:00	2:30	3:00	3:30	4:00	4:30	5:00	5:30	6:00	6:30	7:00
Landsmeer, Landsmeer Centrum		1:44	2:14	2:44	3:14	3:44	4:14	4:44	5:14	5:44	6:14	6:44	7:14
Oostzaan, De Kolk		1:52	2:22	2:52	3:22	3:52	4:22	4:52	5:22	5:52	6:22	6:52	7:22
Oostzaan, De Kunstgreep		1:54	2:24	2:54	3:24	3:54	4:24	4:54	5:24	5:54	6:24	6:54	7:24
Zaandam, Het Mennistenerf		2:01	2:31	3:01	3:31	4:01	4:31	5:01	5:31	6:01	6:31	7:01	7:31
Zaandam, Peperstraat		2:02	2:32	3:02	3:32	4:02	4:32	5:02	5:32	6:02	6:32	7:02	7:32
Zaandam, Gedempte Gracht		2:03	2:33	3:03	3:33	4:03	4:33	5:03	5:33	6:03	6:33	7:03	7:33
Zaandam, Station	A	2:06	2:36	3:06	3:36	4:06	4:36	5:06	5:36	6:06	6:36	7:06	7:36

Lijn N94 gaat op donderdag 1x/u rijden in plaats van 2x/u, vanwege te weinig reizigers. Op vrijdag- en zaterdagnacht blijft de frequentie 2x/u. Onderstaand de huidige zaterdagdienstregeling van lijn N19 richting Zaanstad.

Amsterdam, Centraal Station	V	1:30	2:00	2:30	3:00	3:30	4:00	4:30	5:00	5:30	6:00	6:30	7:00
Amsterdam, Mosplein		1:38	2:08	2:38	3:08	3:38	4:08	4:38	5:08	5:38	6:08	6:38	7:08
Zaandam, De Vlinder		1:49	2:19	2:49	3:19	3:49	4:19	4:49	5:19	5:49	6:19	6:49	7:19
Zaandam, Vijfhoek		1:52	2:22	2:52	3:22	3:52	4:22	4:52	5:22	5:52	6:22	6:52	
Zaandam, Het Mennistenerf		1:55	2:25	2:55	3:25	3:55	4:25	4:55	5:25	5:55	6:25	6:55	
Zaandam, Peperstraat		1:56	2:26	2:56	3:26	3:56	4:26	4:56	5:26	5:56	6:26	6:56	
Zaandam, Gedempte Gracht		1:57	2:27	2:57	3:27	3:57	4:27	4:57	5:27	5:57	6:27	6:57	
Zaandam, Station	A	2:00	2:30	3:00	3:30	4:00	4:30	5:00	5:30	6:00	6:30	7:00	
Zaandam, Station	V	2:01	2:31	3:01	3:31	4:01	4:31	5:01	5:31	6:01	6:31		
Wormerveer, Station		2:10	2:40	3:10	3:40	4:10	4:40	5:10	5:40	6:10	6:40		
Assendelft, Station Krommenie-Assendel	A	2:14	2:44	3:14	3:44	4:14	4:44	5:14	5:44	6:14	6:44		

De beide lijnen vertrekken op hetzelfde moment vanaf Amsterdam. Er is een meestal ruime aansluiting (overstaptijd 5 - 16 minuten) vanaf de nachttreinen uit Utrecht en Rotterdam / Den Haag / Leiden.

1.3.2 Laatste treinen Amsterdam Centraal - Zaandam

In onderstaand tabel zijn de laatste treinen weergegeven. Opvallend is dat **alleen** de Intercity echt late ritten kent op vrijdag en zaterdag. De laatste Sprinter rijdt betrekkelijk vroeg, namelijk om 0:14 uur op donderdag tot en met zondag en van maandag tot en met woensdag om 23:44 uur.

Laatste treinen	ma	di	wo	do	vr	za	zo
Sprinter	23:44	23:44	23:44	00:14	00:14	00:14	00:14
Intercity	23:39	23:39	23:39	00:22	00:22	00:22	00:22
				01:09	00:52	00:52	
					01:09	01:09	
					01:49	01:49	
					01:52	01:52	

Deze treinen stoppen ook op Sloterdijk. De reistijd is tussen 11 en 12 minuten.

De nachtnettrein naar Alkmaar vertrekt op vrijdag- en zaterdagnacht om 2:37 uur vanaf Amsterdam Centraal, 45 minuten later dan de huidige laatste regulier Intercity, maar deze stopt (nog) niet in Zaandam.

Dienstregeling nachttrein Alkmaar	vr en za
Amsterdam Centraal	02:37
Alkmaar	03:04
Alkmaar	03:11
Amsterdam Centraal	03:38

In deze dienstregeling bestaat ook een (krappe) overstap op de Arriva nachttrein naar Schiphol. Deze vertrekt om 3:44 u. Door de stop in Zaandam komt die aansluiting te vervallen als de tijden niet worden aangepast, zoals blijkt uit onderstaande dienstregeling.

Dienstregeling nachttrein Zaandam	vr en za
Amsterdam Centraal	02:37
Zaandam	02:45
Alkmaar	03:07
Alkmaar	03:14
Zaandam	03:37
Amsterdam Centraal	03:44

Vanaf 14 december 2025 stopt de nachttrein overigens ook in Uitgeest. De rijtijd zal dan circa 2 - 3 minuten langer worden. Als deze trein vervolgens ook in Zaandam stopt kost dat nog eens 2 – 3 minuten extra rijtijd. De reistijd van Amsterdam naar Alkmaar wordt dan net iets meer dan een halfuur. Uitgaande van de huidige vertrektijd in Amsterdam ontstaat dan de volgende dienstregeling:

Dienstregeling nachttrein Zaandam	vr en za
Amsterdam Centraal	02:37
Zaandam	02:45
Uitgeest	02:57
Alkmaar	03:09
Alkmaar	03:14
Uitgeest	03:25
Zaandam	03:38
Amsterdam Centraal	03:45

In totaal kost een extra stop in Zaandam circa 5 – 6 minuten extra tijd in de omloop (rit heen en terug naar Alkmaar). Er zijn, net als in de huidige dienstregeling, in beide richtingen geen goede aansluitingen op de andere nachttreinen op Amsterdam Centraal. De trein vanaf Schiphol, Bijlmer Arena en Utrecht komt aan om 02:44. Een iets later vertrek (2:50) zou die aansluiting wel mogelijk maken. Het advies is samen met NS de vertrektijden te optimaliseren zodat de aansluitingen ruim genoeg zijn en passen.

1.4 Aantal reizigers voor de nachttrein

De reistijd per nachttrein van Amsterdam Centraal naar Zaandam is, zonder tussenstop op Sloterdijk slechts 8 minuten. Dat is duidelijk korter dan met de snelste nachtbus N94 die er een halfuur over doet. Dit is dan ook gelijk de belangrijkste meerwaarde voor de reiziger. Daar staat tegenover dat de nachtbus de hele nacht elk half uur rijdt en meer haltes heeft waardoor reizigers dichter bij huis kunnen uitstappen. Reizigers die nu de bus van 02:30 vanuit Amsterdam nemen kunnen de trein nemen als ze vlakbij station Zaandam moeten zijn of daar met de fiets naar huis kunnen.

Afgaande op de het aantal instappers op een vrijdag- en zaterdagnacht bij de nachtbus zal het aantal treinreizigers net als bij de nachtbus op vrijdag tussen 40 en 50 procent lager liggen dan op zaterdag. Op een zaterdagnacht reizen ongeveer 215 reizigers met een van de nachtbuslijnen van

of naar Zaandam. Verdeeld over 5 uur zijn dat ongeveer 40 reizigers per uur voor de beide nachtbuslijnen samen. Daarvan reist 80 procent richting Zaandam, ofwel 32 reizigers.

De trein kent slechts één rit per nacht (extra). Als alle reizigers die nu rond 02:30 in de bus stappen de trein zouden nemen gaat het om circa 16 reizigers. We verwachten dat ongeveer de helft van deze reizigers dit gaat doen. De overige reizigers blijven per bus reizen omdat deze hen dichter bij huis afzet of uit gewoonte. De veel kortere reistijd met de nachttrein zal ook extra reizigers aantrekken. Dat leidt tot de volgende inschatting voor het aantal reizigers. De lage waarden zijn minima. De hoge waarden zien we als de maximaal haalbare aantallen na een ingroeiperiode.

Prognose gebruikers nachttrein stop Zaandam	vr	za
Trein richting Alkmaar		
Vanaf Amsterdam Centraal	10 tot 15	15 tot 25
Naar Alkmaar	0 tot 5	0 tot 5
Trein richting Amsterdam		
Uit Alkmaar	0 tot 5	0 tot 5
Instap Zaandam	0 tot 5	5 tot 10

Tabel 2 Prognose reizigers nachttrein Zaandam

1.5 Kosten

De huidige kosten voor de proef bedragen voor de gemeente Alkmaar € 65.000 per jaar. Hiervoor worden op jaarbasis ongeveer 105 dienstregeling uren door NS gereden hetgeen resulteert in een vergoeding van € 625 per uur. Dat is een normale tot lage prijs voor een dienstregelingsuur van een trein. NS ontvangt ook nog opbrengsten, maar deze zullen naar verwachting relatief laag zijn. Gebruikers van een SOV¹-kaart leveren bijvoorbeeld niet direct meer opbrengsten op omdat deze grotendeels via een vaste verdeelsleutel worden verdeeld over de vervoerders. En het aantal reizigers is in de nacht sowieso relatief laag.

Voor een extra stop moeten ook nog een gebruiksvergoeding aan ProRail worden betaald. Deze is met € 1,33 per stop echter gering (minder dan € 1000 op jaarbasis). Daarom laten we deze buiten beschouwing.

Indien kosten gemaakt moeten worden voor het borgen van sociale veiligheid op station Zaandam moeten deze nog worden meegenomen. Voor nu gaan we ervan uit dat dit niet nodig is, maar we houden in de kosten toch vast rekening met een bedrag hiervoor. (EBS rijdt hier de hele nacht en geeft aan dat er meestal geen gedoe is).

Het ongeveer drie kwartier later afsluiten van het station kan eventueel leiden tot iets hogere kosten. Deze kosten schatten we op circa € 10.000 per jaar.

De trein is met een extra stop slechts 6 minuten langer onderweg op de retourrit van en naar Alkmaar. Dat is ongeveer 10 procent meer. Er is geen inzet van extra materieel of personeel nodig. Dat maakt dat de kosten in principe ook slechts ongeveer 10 procent hoger zijn. Het kan zijn dat NS hogere kosten in rekening brengt. Want niet alle kosten van NS worden hierdoor gedekt. Zo is met marketingkosten nog geen rekening gehouden. Naar verwachting zullen de totale kosten voor van de extra stop ergens tussen € 20.000 en € 30.000 liggen.

¹ SOV-kaart = Studenten OV-kaart

1.6 Opbrengsten

Uitgaande van prognose bedraagt het aantal reizigers op jaarbasis tussen 3000 en 4000, gemiddeld gaan we uit van 3640 instappers.

Voor de opbrengstberekening zijn we uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- 50 procent van de reizigers reist met een SOV-kaart (geen extra opbrengsten)
- 25% reist op vol tarief
- 25% reist met 40% korting

Daarmee komen de totale opbrengsten uit op een bedrag van € 5338, gezien de marge van de berekening gaat het dan om een bedrag van € 5000 – 6000,- op jaarbasis.

Prognose instappers nachttrein stop Zaandam	jaar	opbrengst
Trein richting Alkmaar		
Vanaf Amsterdam Centraal	2080	€ 2.226
naar Alkmaar	520	€ 1.518
Trein richting Amsterdam		
Uit Alkmaar	260	€ 759
Instap Zaandam	780	€ 835
	3640	€ 5.338

Tabel 3 Opbrengsten

Als de prognoses en gemiddelde opbrengst berekening inderdaad uitkomen kunnen de meerkosten van de extra stop dus bijna worden goed gemaakt. Gelet op de onzekerheid die aan een prognose kleeft zal NS naar verwachting een bijdrage willen voor de extra stop. Naar verwachting zal dit echter geen bijzonder hoog bedrag hoeven te zijn.

1.7 Veiligheid en operationele aspecten

Op station Amsterdam Centraal is service- en toezichtpersoneel aanwezig. In Zaandam is dat normaliter niet het geval, maar wordt van tijd tot tijd gecontroleerd. De laatste trein gaat op zaterdag nu 45 minuten eerder dan wanneer de nachttrein naar Alkmaar een extra stop in Zaandam maakt.

Op dit moment zijn geen extra maatregelen op het station voorzien. Het afsluiten van het station gebeurt nu ongeveer 10 minuten na vertrek van de laatste trein. Dat is om 02:00 uur. Als de nachttrein in beide richtingen stopt komt de laatste trein (uit Alkmaar) om 3:44 uur aan. Het station kan dan pas om 4:00 worden afgesloten. NS-Reizigers maakt over het openstellen en afsluiten van het station afspraken met de NS-stations.

1.8 Organisatorisch

NS heeft een contract met de gemeente Alkmaar over het uitvoeren van de proef met de nachttrein. Hierbij is bepaald dat er maximaal twee extra stops mogelijk zijn tussen Amsterdam en Alkmaar. Een extra stop leidt voor NS tot meerkosten, maar dit hogere bedrag kan wel over meerdere gemeenten worden 'uitgesmeerd'. De gemeenten moeten dit contractueel met de gemeente Alkmaar vastleggen. Gemeente Alkmaar dient het contract met NS hierop aan te passen.

Dit contract loopt echter af op het moment dat invoering van een stop in Zaandam mogelijk wordt. Er is daarom altijd een nieuw contract nodig. Afhankelijk van het verloop van de proef en de keuze van de gemeente Alkmaar om de dienst te willen blijven inkopen kan het zijn dat Alkmaar geen contractpartner meer is.

1.9 Planning

In de adviesaanvraag dienstregeling 2026 van NS aan de decentrale overheden en reizigersorganisaties is een stop van de nachttrein in Uitgeest opgenomen. Deze kan met ingang van de nieuwe dienstregeling, dat is per 14 december 2025, ingaan. NS heeft aangegeven dat het niet meer lukt om ook een eventuele stop in Zaandam op die datum te laten ingaan. Uitgaande van de reguliere dienstregeling procedures geeft NS aan dat invoering pas mogelijk is aan het einde van de proef (13 december 2026).

NS voert overigens wel vaker tussentijds wijzigingen door in de dienstregeling, hetzij voor werkzaamheden, hetzij om andere redenen. Zo zijn in Utrecht en Gelderland tussentijds wijzigingen doorgevoerd in bediening van Leidsche Rijn en Harderwijk. Het is zinvol NS te vragen of dit met deze relatief geringe wijziging ook mogelijk is.

2 BIJLAGEN

2.1 Eerste rit van de nachttrein

Uit de krant

Afgelopen weekend (14 december 2024) reed de eerste nachttrein naar Alkmaar. In de nacht van zaterdag op zondag vertrok de trein om 2.37 uur vanaf station Amsterdam. Reizigers, wethouder Christiaan Peetoom en andere genodigden waren erbij om dit te vieren. Voortaan rijdt de nachttrein iedere vrijdag- en zaterdagnacht.

Eerste nachttrein tussen Alkmaar en Amsterdam. Fotocredit: Ed van de Pol

Een warm welkom

Bij aankomst op station Alkmaar werden reizigers feestelijk ontvangen. Wethouder Peetoom sprak enthousiast: "De nachttrein brengt Amsterdam en Alkmaar ook 's nachts dicht bij elkaar. Dit is goed nieuws voor het nachtleven, toerisme en iedereen die 's nachts met de trein wil reizen."

Feest in de trein

De sfeer in de trein was vrolijk. Reizigers konden hun avond op een leuke manier verlengen. Bij aankomst in Alkmaar stond er eten en drinken klaar, verzorgd door lokale ondernemers. Nachtburgemeester Robert Jan Wille organiseerde het feest.

Betere verbindingen

Moniek Leeftink van de NS vertelde dat de nachttrein belangrijk is voor de bereikbaarheid van Alkmaar. "Het is makkelijker om 's nachts te reizen tussen Alkmaar, Amsterdam en andere steden. Ook sluiten we aan op nachttreinen naar Schiphol en Haarlem."

De nachttrein is niet alleen handig, maar ook een duurzame keuze. Hiermee zet Alkmaar een stap vooruit in mobiliteit en verbinding, ook in de nacht.

Passagiers stappen de stappen de nachttrein. Foto: Ed van de Pol

Vanaf 2025 zal er op vrijdag- en zaterdagnachten definitief een nachttrein rijden van Alkmaar naar Amsterdam, na unanieme goedkeuring voor een proefperiode in 2025 en 2026. Dat schrijft Alkmaar Centraal. Wel zullen er minder treinen rijden dan oorspronkelijk gevraagd werd door de gemeenteraad.

De kosten zijn inmiddels vastgesteld op 65.000 euro per jaar. Aanvankelijk schetste de NS dat dit in 2023 zelfs 155.000 euro per jaar zou kosten.

Dienstregeling

De nachttrein naar Amsterdam zal vanaf de nieuwe dienstregeling van 2025 elke zaterdag en zondag om 02:37 uur vertrekken vanuit Amsterdam en onderweg geen tussenstops maken om vervolgens om 03:04 in Alkmaar aan te komen. Het verwachte vertrek naar Amsterdam is dan om 03:11 met de aankomst in de hoofdstad om 03:38 uur.

De gemeenten Castricum en Heiloo streven naar de mogelijkheid om in het tweede proefjaar aan te sluiten en zijn bereid bij te dragen aan de kosten. In 2022 gaf de gemeenteraad het toenmalige college de opdracht om met de NS te onderhandelen over een dagelijks retourtraject Alkmaar-Amsterdam gedurende de nacht. Hoewel het college in de nazomer van 2023 met een voorstel zou komen, leidde de verandering van politieke macht tot aanzienlijke vertraging, waardoor de nachttrein pas vanaf 2025 zal gaan rijden.

Vertrek Aankomst
02:37 → **03:04**

🕒 0:27

🚶 0× overstappen

5a

02:37	Amsterdam Centraal ...	Spoor 5a
 27 min.	NS Intercity richting Alkmaar Geen tussenstops	 ✓
03:04	Alkmaar ... Linkerzijde uitstappen	Spoor 4

Reiskosten met e-ticket

€ 9,40

enkele reis, 2e klas, vol tarief, geen abonnement

Meer prijzen

Vertrek Aankomst
03:11 → **03:55**

🕒 0:44

🚶 1× overstappen

4

03:11	Alkmaar ...	Spoor 4
	NS Intercity richting Amsterdam Centraal Geen tussenstops	 ? ✓
27 min.		
03:38	Amsterdam Centraal ...	Spoor 8b
	Rechterzijde uitstappen	
5 min.	Loop	
03:43	Amsterdam Centraal ...	Spoor 10a
	Arriva Nachttrein richting Schiphol Airport Geen tussenstops	 ? ✓
12 min.		
03:55	Schiphol Airport ➔ ...	Spoor 4
	Linkerzijde uitstappen	

Vertrek Aankomst
03:11 → **03:38**

🕒 0:27

🚶 0× overstappen

4

03:11 ○ **Alkmaar ...**

Spoor 4

27 min.

NS Intercity
richting Amsterdam Centraal
Geen tussenstops

03:38 ○ **Amsterdam Centraal ...**

Spoor 5a

Rechterzijde uitstappen

Reiskosten met e-ticket

€ 9,40

enkele reis, 2e klas, vol tarief, geen abonnement

Meer prijzen

2.2 Nachtbusnet EBS

EBS biedt binnen de concessie Zaanstreek-Waterland een uitgebreid netwerk aan nachtbusen. De nachtbusen rijden van dinsdagnacht tot en met zaterdagnacht. Op zondag en maandagnacht zijn er geen ritten.

Lijn N19 heeft het volgende bedieningsniveau:

- Dinsdag en woensdagnacht rijdt er een uurdienst (4 ritten)
- Donderdagnacht rijdt er deels een halfuurdienst (8 ritten)
- Vrijdagnacht rijdt er een halfuurdienst (10 ritten)
- Zaterdagnacht rijdt er een halfuurdienst (12 ritten)

Een rit van Amsterdam Centraal naar Zaandam kost circa € 5,-- tot € 6,--.

Uitgaande van een gebruik van circa 10 - 20 passagiers per rit in de drukste richting is het aantal reizigers als volgt:

- Dinsdag en woensdagnacht 40 – 80 reizigers
- Donderdagnacht 80 – 160 reizigers
- Vrijdagnacht 100 - 200 reizigers
- Zaterdagnacht 120 – 240 reizigers

Reizigers van Zaandam naar Amsterdam zijn hierin nog niet begrepen.

Duidelijk is in elk geval dat de zaterdagnacht de drukste nacht is.

Lijn N94 heeft het volgende bedieningsniveau:

- Dinsdag en woensdagnacht rijdt er een uurdienst (4 ritten)
- Donderdagnacht rijdt er deels een halfuurdienst (8 ritten)
- Vrijdagnacht rijdt er een halfuurdienst (10 ritten)
- Zaterdagnacht rijdt er een halfuurdienst (12 ritten)

Een rit van Amsterdam Centraal naar Zaandam kost circa € 5,-- tot € 6,--.

Uitgaande van een gebruik van circa 10 - 20 passagiers per rit in de drukste richting is het aantal reizigers als volgt:

- Dinsdag en woensdagnacht 40 – 80 reizigers
- Donderdagnacht 80 – 160 reizigers
- Vrijdagnacht 100 - 200 reizigers
- Zaterdagnacht 120 – 240 reizigers

Reizigers van Zaandam naar Amsterdam zijn hierin nog niet begrepen. Duidelijk is in elk geval dat de zaterdagnacht de drukste nacht is.

De bus bedient eerst een groot deel van Zaanstad voordat deze bij een station komt. De reistijd van Amsterdam Centraal naar station Zaandam is 30 - 36 minuten (respectievelijk met lijn N94 en N19). Naar Wormerveel duurt het 40 minuten en naar Krommenie 44 minuten.

De trein tussen Amsterdam Centraal en station Zaandam zou zonder tussenstop op Sloterdijk circa 7 minuten kosten. Dat is wel aanmerkelijk sneller dan de bus op deze relatie, maar voor veel bestemmingen binnen Zaandam komt daar nog de weg van of naar het station bij. Bovendien is er slechts eenmaal per nacht, alleen op zaterdag een vertrek vanaf Amsterdam Centraal.

De fietsenstalling bij station Zaandam is 24 uur per dag geopend: reizigers kunnen dus hun fiets stallen of ophalen.